

Verksamhetsförlagd utbildning

- guide för studenter antagna fr.o.m. ht 2008

Januari 2010

Stockholms
universitet

DEL I

Allmän information om den verksamhetsförlagda utbildningen

Vad är verksamhetsförlagd utbildning?

Verksamhetsförlagd utbildning, VFU, är en obligatorisk och viktig del av lärarutbildningen. VFU utgör ingen enskild kurs utan ingår i kurser inom det allmänna utbildningsområdet och i dina inriktningsstudier och kan även ingå i kurser inom specialiseringsområdet. I s.k. småämnena, t.ex. kemi och vissa moderna språk, finns ingen VFU under inriktningsstudierna, utan VFU kommer senare i utbildningen som 15 hp i ämnesområdets didaktik och VFU.

Beroende på kurs ges VFU olika innehåll, utformning och omfattning. Omfattningen av VFU i kursen framgår av kursplanen. VFU kan utgöras av perioder av sammanhängande med handledd undervisningspraktik men också av perioder av olika längd då syftet är att utforska partnerområdet och genomföra olika typer av uppgifter som inte kräver handledning av skolans personal.

Under VFU ska du ta aktiv del i alla lärarens arbetsuppgifter och alla tänkbara vardagssituationer. Du planerar, genomför och utvärderar undervisning och annan pedagogisk verksamhet. Du skaffar dig erfarenheter och kunskaper om bedömning och betygsättning, föräldrakontakter, konflikthantering, lokalt läroplansarbete och andra läraruppgifter. Genom att delta och arbeta i lärarens yrkespraktik utvecklas successivt nödvändiga redskap/förmågor och förtrogenhet med läraryrkets olika aspekter. Du ska få en allsidig bild av förskola/skola samt av de sammanhang där skolan verkar. VFU ska också möjliggöra för dig att tillsammans med erfarna lärare synliggöra den kunskap som utvecklas i verksamheten.

Innehåll och uppläggning av VFU ska planeras och följas upp av kurslärare, lokala lärarutbildare (lärare med lärarexamen) och dig som student och anpassas till det arbete som pågår i verksamheten.

VFU genomförs i ett skolsammanhang men är alltid ett innehåll i en kurs och är därmed ett bedömningsområde inom kursen. Det är hela kursen som examineras inom ramen för de kriterier som är fastställda för kursen.

Hur mycket VFU ingår i utbildningen?

Lärarprogrammet består av tre av staten bestämda obligatoriska delar; ett *allmänt utbildningsområde* (AUO), omfattande 90 högskolepoäng (hp), *inriktningar* om minst 60 hp och *specialiseringskurser* om minst 60 hp.

VFU ska ingå i AUO med minst 15 hp och i inriktningskurserna med minst 15 hp. VFU kan ingå i specialiseringarna.

Studenter antagna fr.o.m. ht 2008 läser de olika utbildningsområdena i lärarexamen integrerat i studiegångar inom s.k. profilområden. I profilområdenas studiegångar har såväl vissa delar av AUO som inriktningsstudier och specialiseringar kombinerats. Se *bilaga 1* vilka de olika profilområdena är.

De 15 hp inom AUO fördelas på följande sätt:

- 6 hp ingår i de generella delarna av AUO (kurserna Pedagogik I och II, Didaktik I och II, Specialpedagogik samt Barn- och ungdomsvetenskap),
- Minst 6 hp ingår i de delar av AUO som läses integrerat med ämnesstudierna/-motsvarande inom profilområdet, s.k. profilrelaterat AUO
- Resterande 3 hp bidrar till de obligatoriska basgruppsdagarna.

Totalt 21 hp VFU ingår således i profilområdet:

- minst 15 hp i inriktningen
- minst 6 hp inom profilrelaterat AUO.

Basgruppsarbete

Under din utbildning ingår du tillsammans med andra lärarstudenter i en basgrupp. Basgruppsarbetet, som är obligatoriskt under ca sju terminer, ska medverka till en progression i yrkesblivandet och till att skapa kontinuitet i det kollegiala samtalet under utbildningen. Det är en mötesplats för reflektion kring gjorda iakttagelser, erfarenheter och det egna lärandet till lärare.

Basgruppsarbetet examineras genom närvarokontroll på basgruppsdagarna.

Arbete i basgrupper är obligatoriskt för alla studenter antagna till långa lärarprogrammet vid Stockholms universitet. Det gäller alltså inte dig som går den kortare utbildningen KPU, kombinationsprogrammet (KOMB) eller är ULV-student. (Obs! Du ska dock vara med på dessa dagar den första terminen ni har placering i ett partnerområde, d.v.s. första terminen för dig som är KPU-student och första terminen på yrkesdelen för dig som är kombinationsstudent. Du som är ULV-student läser olika kurser, men ska delta din första termin. Dagarna är obligatoriska som introduktion till VFU i ditt partnerområde.)

När är det VFU?

VFU ligger på olika tider beroende på vilken kurs den ingår i. Kursansvarig institution ansvarar för planeringen av när VFU ska äga rum i kursen.

Det är du som student som ska vara informationsbärare till skolan om VFU-tiden. På universitets hemsida finns dock en sammanställning över vilka veckor som gäller för de olika kurserna (www.su.se med *VFU-tider* i sökordsrutan). Det är nödvändigt att du i god tid informerar VFU-samordnaren i ditt partnerområde om nästkommande termins kurser kräver byte av VFU-plats.

Vilka förmågor ska du utveckla under VFU?

Innehållet i VFU styrs av vilka förväntade studieresultat för VFU som gäller för kursen.

För att du ska få en lärarexamen ska du ha uppfyllt examensordningens mål, se *bilaga 2*. Dessa mål har brutits ned i ett antal förväntade studieresultat för de kurser som ingår i examen. VFU utgör en integrerad del av kurser i studiegångar inom profilmrådena och i kurser inom generella AUO. De förväntade studieresultaten och bedömningskriterierna för VFU är de som du kan förvärva och utveckla huvudsakligen under VFU i profilmrådets studiegångar och i det andra ämnet i din utbildningsgång. Kurser som innehåller VFU i generellt AUO undantas detta beslut, dock inte från kravet på tydliggörande av VFU i kursen.

De förväntade studieresultaten styr bedömningen av VFU i kurser som innehåller VFU. Varje förväntat studieresultat är av sådan dignitet att samtliga för en VFU-period måste vara uppfyllda för att VFU-perioden ska kunna godkännas.

De förväntade studieresultaten finns redovisade i del II.

Hur kan professionsutvecklingen beskrivas?

Begreppet progression relaterar till ord som utveckling, framåtskridande och framsteg. Med progression avses i det här sammanhanget utveckling i olika dimensioner, kvantitativ expansion och kvalitativ fördjupning, utvidgade repertoarer och djupare insikter, bredare verksamhetsområden och högre ambitionsnivåer.

Den framtagna professionsutvecklingsmatrisen, se *bilaga 3*, är en bearbetning av den matris som högskolan i Malmö har utvecklat och använt sedan 2005. Den är ett försök att beskriva progressionen i professionsutvecklingen från nybörjare till kompetent lärare i fyra steg. Syftet med att formulera progressionen i text är att ge underlag för både formativ och summativ bedömning av den verksamhetsförlagda utbildningen, d.v.s både vara ett stöd vid handledningssamtal och en hjälp vid bedömning. Materialet försöker sätta ord på de komplexa kompetenser som ska utvecklas under utbildningen. Fokus är på VFU, men givetvis sker progressionen hela tiden i samklang med de universitetsförlagda delarna av utbildningen.

Det bör betonas att beskrivningen av professionsutvecklingen Från nybörjare till professionell är uttryck för en viss förenkling. För att kunna beskriva progressionen har följande tre centrala utvecklingsområden fokuserats. Dessa har i sin tur brutits ned i mindre delar:

- Mot en ökad analys- och reflektionsförmåga byggd på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet.
- Mot en didaktisk kompetens.
- Mot ett kommunikativt och demokratiskt ledarskap.

Varje utvecklingsområde beskrivs i fyra nivåer – ”från nybörjare till professionell”. De fyra nivåerna ska ses som ett uttryck för progressionen i yrkesutvecklingen och ej som betygsteg.

Professionsutvecklingsmatrisen fokuserar och beskriver förmågor som du successivt ska utveckla under din yrkesutbildning och under ditt fortsatta yrkesliv. Progressionen i utvecklingen av läraryrket avstannar inte vid examen. Lärarutbildningen har som mål att utbilda lärare som är kompetenta att börja arbeta i förskola, förskoleklass, fritidshem, grundskola, gymnasieskola och/eller vuxenutbildning. Kompetensen innebär alltså ingångsfärdigheter som sedan utvecklas och fördjupas under den aktiva yrkesverksamheten.

En väsentlig avsikt med matrisen är att vara ett stöd vid handledning och bedömning av din förmåga att praktisera olika funktioner inom läraryrket vid en viss tidpunkt. Den avser också att vara ett stöd för synliggörandet av ditt eget lärande.

I det följande beskrivs nivåerna i professionsutvecklingsmatrisen, utvecklingsområde för utvecklingsområde.

Progression mot en ökad analys- och reflektionsförmåga byggd på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet

Din kunskapsstillväxt om läraryrket och din egen professionsutveckling, grundad på analys av och reflektion över olika erfarenheter, ökar successivt medvetenheten om vad du tycker är viktigt med läraryrket och varför. För att synliggöra denna pågående medvetandegörande process kan du under utbildningen utveckla och formulera dina intentioner som lärare, vilka bevekelsegrunder du har samt betingelserna för arbetet. Denna process är individuell och utvecklas och formas i ett kontinuerligt samspel med omgivningen. Den grundar sig på reflektioner över personliga erfarenheter (erfarenhetsbaserade argument), andras systematiserade erfarenheter (teoribaserade argument) och personliga värderingar (etiska argument). Det handlar inte bara om att kunna reflektera utan också om att agera på ett sådant sätt att förmågan manifesteras i praktisk handling.

På **nivå ett** är du diffust men ändå någorlunda uttalat, medveten om dina föreställningar om praktiken och varifrån du fått föreställningar, tankar och idéer om läraryrket och dess utövande. Teori och egen praktik är parallella men än så länge olika spår. Hur värderingar tar sig uttryck i egen och andras lärarroll börjar kunna beskrivas på ett sökande och iakttagande sätt. Visar du öppenhet för att etablera kontakt med barnen/eleverna och med verksamhetens personal och föra en dialog med dem? Finns ett intresse för barnens/elevernas villkor och behov? Viljan att ta egna initiativ måste finnas redan på nivå ett, liksom förmågan att problematisera och reflektera över dina erfarenheter, kopplade till den egna personligheten. En avgörande fråga är huruvida du är medveten om vilka olika krav som ställs på lärarkompetensen och i vilken grad den egna personliga utvecklingen svarar mot dessa krav. Att åtminstone vilja granska dig själv på ett kritiskt sätt och urskilja starka och svaga sidor hos dig själv är en nödvändighet redan på nivå ett. Men förklaringarna till olika beteenden (egna och andras) bottnar ofta i personliga erfarenheter eller sunt förnuft.

På **nivå två** börjar du aktivt söka dig fram i din praktik och ställer frågan varför det blev som det blev och kan också peka på möjliga, teoretiskt förankrade, svar. Repertoaren av olika lärandeteorier vidgas och teorierna ger avtryck i den egna praktiken. Agerandet visar att du kan koppla den egna praktiken och de egna värderingarna till styrdokument och vetenskapliga teorier. I vilken mån förmår du att utnyttja dina personliga egenskaper, dina kunskaper och erfarenheter för att få auktoritet bland barnen/eleverna? Även på nivå två blir kontakten med utvecklingsområdet Mot ett kommunikativt och demokratiskt ledarskap än mer uppenbar. Empati kan bara komma till uttryck i ett socialt och kommunikativt sammanhang.

På **nivå tre** krävs en betydligt större självständighet och autonomi. På denna nivå kan du formulera din undervisning/verksamhet utifrån en vetenskaplig

grund och gjorda erfarenheter och också omsätta detta i praktisk handling. Andras systematiserade erfarenheter (teorier) sätts i samband med de egna. Det innebär också att du är beredd att ompröva dina egna bevekelsegrunder, på ett relevant och adekvat sätt. Uppkomna konfliktsituationer måste kunna hanteras. Flexibilitet och förmåga att hantera oförutsägbara situationer måste finnas. Ansvarstagandet måste vara utbyggt. Konsekvenser av olika ageranden ska kunna förutses och beskrivas. Hypoteser om alternativa handlingssätt ska kunna formuleras.

På **nivå fyra** tas steget från att vara lärarstudent till att vara lärare i ett livslångt perspektiv. Men examensarbetet och eller annan forskning kan naturligtvis ha initierat olika former av skolutveckling, som går längre än det som kan vara kraven på dig i lärarexamen. Viljan till skolutveckling, inte bara personlig utveckling, måste manifesteras på nivå fyra. De gjorda iakttagelserna och erfarenheterna måste kunna kommuniceras, diskuteras och ifrågasättas tillsammans med andra, i arbetslag och andra pedagogiska forum. Det fordras ett stort mått av långsiktiga strategier för den egna fortsatta lärargärningen och alltså en uttalad vilja att medverka i gemensam skolutveckling.

Generell nivåbeskrivning	Från nybörjare till professionell Progression mot en analys- och reflektionsförmåga byggd på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet			
	Förmåga att reflektera över	sina personliga erfarenheter (erfarenhets-baserade argument)	andras systematiserade erfarenheter (teoribaserade argument)	sina personliga värderingar (etiska argument)
<i>Har allmänna kunskaper om läraruppdraget och ett sökande och iakttagande förhållningssätt.</i>	Nivå 1 Relaterar sin syn på lärarrollen genom att	- använda gjorda erfarenheter i nya situationer. - inse lärandemjöers betydelse	- kunna redogöra för teorier om lärande.	- uttrycka hur egna värderingar synliggörs i lärarrollen - inse att lärare kan betona olika värderingar.
<i>Har kunskap om läraruppdraget, uppmärksammar, analyserar, prövar/omprövar och söker sig aktivt fram i sin praktik.</i>	Nivå 2 Utformar en undervisning på vetenskaplig grund och gjorda erfarenheter genom att	- ställa frågan varför det blev som det blev och försöka finna mönster i sin undervisning/verksamhet.	- reflektera över och jämföra sin egen undervisning/verksamhet utifrån olika lärandeteorier.	- se relationer mellan den egna undervisningen/verksamheten och egna värderingar - relatera egna värderingar till värden som finns i styrdokument.
<i>Kan formulera läraruppdraget och kan omsätta sin lärarkunskap i handling, kritiskt granska sitt agerande och dra slutsatser.</i>	Nivå 3 Uttrycker sin undervisning/verksamhet utifrån en vetenskaplig grund och gjorda erfarenheter genom att	- förklara och motivera sitt handlande mot bakgrund av gjorda erfarenheter - vara beredd att pröva och kritiskt granska alternativa tillvägagångssätt i sin fortsatta utveckling.	- förklara och motivera sina valda ståndpunkter med hjälp av andras systematiserade erfarenheter - utveckla ett professionellt språk för att beskriva sin undervisning/verksamhet.	- motivera egna värderingar och hur de tar sig uttryck i den egna verksamheten.
<i>Problematiserar och tolkar läraruppdraget, söker nya infallsvinklar för sin undervisning/verksamhet och utvecklar målmedvetna, långsiktiga strategier. Ser sin del och sitt ansvar i något större och medverkar till gemensam utveckling av verksamheten.</i>	Nivå 4 Tar utgångspunkt i vetenskapliga perspektiv och gjorda erfarenheter för att driva såväl egen som gemensam utveckling av verksamheten genom att	- kommunicera sina gjorda erfarenheter och ta ett ansvar för att reflektera och utvecklas tillsammans med andra.	- refererar till teorier om lärande och kunskapsutveckling i didaktiska samtal om verksamhetens utveckling.	- diskutera och kritiskt granska de värderingar och teorier som ligger bakom gjorda val och effekter av val i gjord undervisning/verksamhet.

Progression mot en didaktisk kompetens

Utvecklingsområdet Mot en didaktisk kompetens handlar om att du ska äga, använda och utveckla ämneskunskande, inklusive pedagogik och teorier om lärande och kunskaper om psykologi, sociologi, värdegrundsfrågor, nationella styrdokument och informationsteknik (IKT). Kunskapsfältet är alltså omfattande. Även för VFU gäller givetvis att en integration av olika kunskapsområden och ämnen ska eftersträvas och successivt manifesteras allt mer i agerandet. Didaktisk kompetens innebär bl.a. att du ska kunna sätta upp relevanta mål och bedöma och värdera barnens/elevernas lärande och utveckling samt skapa en förskola/skola för alla med hjälp av innehåll, metod och organisation.

Förmåga att...	Från nybörjare till professionell Progression mot en didaktisk kompetens		
	använda och utveckla relevant ämnes- och ämnesdidaktisk kunskande	sätta upp relevanta mål och bedöma och värdera barns/elevens lärande och utveckling	verka för en förskola/skola för alla med hjälp av olika lärandeteorier, innehåll, arbetsformer och arbets-sätt
Nivå 1 Reflekterar över didaktiska frågor genom att	<ul style="list-style-type: none"> - visa vilja/förmåga att fördjupa och bredda sitt ämnes- och ämnesdidaktiska kunskande - arbeta med stöd av lokal lärarutbildare eller givna modeller. 	<ul style="list-style-type: none"> - ha kunskap om vilka mål som styr verksamheten - söka och beskriva tecken på barns/elevens lärande - ge barn/elever konstruktiv respons på deras arbete - ta del av olika kriterier och reflektera över deras innebörd vid bedömning. 	<ul style="list-style-type: none"> - arbeta utifrån färdiga planeringar eller annat anvisat material - visa insikt om att barn/elever har olika förutsättningar.
Nivå 2 Prövar/-omprövar och diskuterar olika didaktiska val genom att	<ul style="list-style-type: none"> - utveckla relevant ämnes-kunskande för att genomföra verksamheten - strukturera och konkretisera sitt ämneskunskande så att det blir begripligt för barn/elever - visa förmåga till samspel och dialog med barn/elever. 	<ul style="list-style-type: none"> - visa förmåga att tolka styrdokumentens mål och koppla dem till den egna verksamheten - tillämpa de utvärderings- och bedömningskriterier som gäller för ämnet, kursen eller verksamheten - föreslå hur barn/elever kan förbättra arbetssätt och resultat - pröva kvalitativ metod för respons och bedömning. 	<ul style="list-style-type: none"> - planera och genomföra verksamhet utifrån egna tankar och idéer - tillämpa olika arbetsformer som främjar barnens/elevernas lärande både individuellt och i grupp - intressera sig för och reflektera över barns/elevens olika sätt att lära och låta resultatet ligga till grund för fortsatt planeringsarbete - pröva och jämföra olika läromedel inklusive IKT.
Nivå 3 Motiverar och analyserar sina didaktiska val genom att	<ul style="list-style-type: none"> - visa förmåga att generalisera och se samband - välja innehåll och arbetssätt utifrån barns/elevens förutsättningar och behov - engagera barn/elever med hjälp av sitt ämnes- och ämnesdidaktiska kunskande - utveckla lärarrollen i relation till barns och elevens utveckling och lärande. 	<ul style="list-style-type: none"> - formulera och kommunicera relevanta mål och bedömningskriterier utifrån styrdokumenterna så att barn/elever och föräldrar förstår - stimulera barn/elever att själva - utvärdera och reflektera över resultat - använda kvalitativa metoder för respons och bedömning. 	<ul style="list-style-type: none"> - motivera, planera och leda undervisning/verksamhet med hänsyn till barns/elevens skiftande förmågor, intressen och behov samt med hänsyn till perspektiv som jämlikhet (klass, kön, etnicitet, sexualitet, funktionshinder) och hållbar utveckling - stimulera barn/elever att ta ansvar för och reflektera över sitt eget lärande - värdera och välja olika läromedel inklusive IKT.
Nivå 4 Bidrar med analyser och reflektioner i kollegiets didaktiska samtal genom att	<ul style="list-style-type: none"> - kontinuerligt fördjupa sitt ämnes- och ämnesdidaktiska kunskande - göra bedömningar och prioriteringar av verksamhetens innehåll och arbetssätt utifrån olika teoretiska perspektiv. 	<ul style="list-style-type: none"> - utifrån olika teoretiska perspektiv bidra till samtal om lokala mål för verksamheten - använda bedömning som redskap för att utveckla barns/elevens lärande - använda utvärdering som redskap för att utveckla verksamheten. 	<ul style="list-style-type: none"> - utforma långsiktiga strategier för att få alla barn/elever att lära och utvecklas efter sina förutsättningar - identifiera och bidra till att lösa eventuella strukturella problem - utveckla funktionella läromedel inklusive IKT.

På **nivå ett** är du medveten om och börjar reflektera över didaktiska frågor, men arbetar med den lokala lärarutbildaren som förebild eller modell. Du känner till vad som styr innehållet i verksamheten och bedömer detta främst utifrån egna erfarenheter. Du visar vilja och förmåga att bredda och fördjupa dina kunskaper. En insikt finns om att elever har olika individuella behov. Utgångspunkten är mestadels andras planeringar och/eller färdiga läromedel. Vid bedömningen av ditt arbete ingår frågor om i vilken mån du strävar efter att förstå olika barn- och

elevgruppers behov och om du försöker stimulera intresse för stoffet. En fråga som i det sammanhanget kan ställas är om du har en stödjande och aktiv roll i barnens/elevernas individuella arbete.

På **nivå två** prövas och omprövas olika didaktiska val. Kunskap finns och börjar användas om de tidigare nämnda didaktiska frågorna. Du har eller skaffar dig de kunskaper i ämnen eller inom kunskapsområden som är nödvändiga för att planera och genomföra verksamheten och börjar tillämpa utvärderings- och bedömningskriterier. Egna idéer om innehåll och arbetsformer presenteras och genomförs och du kan värdera olika läromedel och sätta dem i relation till styrdokument och den aktuella barn-/elevgruppen.

På **nivå tre** förväntas du kunna motivera och analysera sina didaktiska val. Ämneskunskaperna är goda och relevanta. Kvalitativa metoder används för respons och bedömning. Barnen/eleverna stimuleras att själva reflektera över sitt eget lärande.

På **nivå fyra** gäller att kraven delvis går utöver vad som kan vara rimligt att fordra inom lärarutbildningens ram. Du förväntas här kunna bidra med analyser och reflektioner i lärargruppens/arbetslagets didaktiska diskussioner och samtal. Det har blivit en självklarhet att kunskaperna utvecklas och uppdateras fortlöpande. Mycket stor medvetenhet och autonomi präglar val av syfte, innehåll och arbetsformer.

Referensramarna är vida. Utvärderingar används för att utveckla inte bara den egna verksamheten, utan även verksamheten på förskolan/skolan. Du identifierar och försöker lösa eventuella strukturella problem i verksamheten. Examensarbetet kan vara ett verktyg för detta.

Progression mot ett kommunikativt och demokratiskt ledarskap

Det räcker inte med utvecklade kunskaper i många olika ämnen eller inom olika kunskapsområden för att en lärare ska kunna genomföra sitt uppdrag på ett tillfredsställande sätt. I det demokratiska ledarskapet ingår att man förstår innebörden i värdegrundsfrågorna, som de exempelvis uttrycks i läroplanerna: *”Människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet mellan kvinnor och män samt solidaritet med svaga och utsatta.”* (Lpfö 98¹ s. 7, Lpo 94² s. 5, Lpf 94³ s. 3).

Första delen av utvecklingsområdet Mot ett kommunikativt och demokratiskt ledarskap behandlar förmågan att leda och ge inflytande, den andra beskriver förmågan att agera efter värdegrund och hantera konflikter och den tredje försöker ringa in förmågan att kommunicera och samverka.

På **nivå ett** handlar ledarskapet om att söka balansen mellan att vara privat och personlig och att vara medveten om vikten av tydlighet och struktur. Du känner till styrdokumentens grundläggande värderingar och visar beredskap och öppenhet för att etablera kontakt och dialog med elever och kollegor.

På **nivå två** börjar du bli mer bekväm med ledarrollen. Ledarskapet har blivit mer strukturerat. Förmågan till empati har utvecklats. En dialog förs med barnen/eleverna och du kan relatera styrdokumentet till upplevda händelser i verksamheten. Strävan att vara en demokratisk förebild finns och du visar engagemang i konfliktfrågor och uppvisar social kompetens och förmåga att kommunicera med barn/elever, personal och föräldrar.

På **nivå tre** börjar du hitta din personliga ledarstil, men är fortfarande beredd att ompröva den. Här finns en medvetenhet om hur personliga värderingar kommer till uttryck i den egna praktiken. Du kan hantera oförutsedda händelser och arbetar explicit med att skapa ett öppet klimat. Strategier finns för samspelet och kommunikationen med barn/elever och föräldrar. Du vill och vågar ta egna initiativ och därmed ansvar. Repertoaren av olika kommunikativa färdigheter har avsevärt utvidgats.

På **nivå fyra** fungerar studenten som arbetsledare och jämbördig samarbetspartner och arbetar aktivt med värdegrundsfrågor i hela verksamheten, inte bara i den egna praxisen. Den kommunikativa förmågan prövas, utmanas och utvidgas i många olika sammanhang. Du kan initiera och föra en debatt som kan leda till konkret skolutveckling.

¹ Läroplan för förskolan/Lpfö 98. Skolverket och CE Fritzes AB

² Läroplan för det Obligatoriska skolväsendet/Lpo 94. Utbildningsdepartementet

³ Läroplan för de Frivilliga skolförmerna/Lpf 94. Utbildningsdepartementet

Från nybörjare till professionell Progression mot ett kommunikativt och demokratiskt ledarskap			
Förmåga att...	leda och verka för barns/-elevers inflytande	agera efter värdegrund och hantera konflikter	kommunicera och samverka
Nivå 1 Söker sin ledarroll genom att	<ul style="list-style-type: none"> - uppmärksamma skillnaden mellan att vara privat och personlig och mellan att vara elev, kompis, förälder och att vara lärare - leda en grupp barn/elever med planerat material - inse vikten av tydlighet och struktur - bilda sig en uppfattning om former för elevinflytande samt föräldrars delaktighet i förskolan/skolan. 	<ul style="list-style-type: none"> - sträva efter att visa alla barn/elever respekt - beakta grundläggande värderingar i styrdokumentet - reflektera över gränssättning i förskola/skola - uppmärksamma konfliktsituationer och reflektera över möjliga lösningar. 	<ul style="list-style-type: none"> - visa öppenhet för att etablera kontakt och föra dialog med barn/elever - visa engagemang och intresse för barn/elever och deras villkor och behov - uttrycka sig tydligt såväl muntligt som skriftligt i kommunikation med barn/elever - visa vilja till samarbete och dialog med verksamhetens personal.
Nivå 2 Prövar och utvecklar en egen ledarroll genom att	<ul style="list-style-type: none"> - reflektera över det egna ledarskapet och kan se sina starka respektive svaga sidor - eftersträva tydlighet och struktur i sitt ledarskap - visa ett empatiskt förhållningssätt - i dialog med barn/elever vara lyhörd för yttranden och stämningar i gruppen och ta hänsyn till detta i fortsatt arbete - ta del av olika former av föräldrasamverkan. 	<ul style="list-style-type: none"> - visa insikt om behovet av att ibland bemöta barn/elever olika för att uppnå likvärdighet - ge exempel på hur styrdokumentens värderingar kan komma till uttryck i egen verksamhet - sträva efter ett demokratiskt förhållningssätt i sitt agerande - att försöka hantera problem och konfliktsituationer. 	<ul style="list-style-type: none"> - sträva efter att se och bekräfta varje individ - leda resonerande samtal i lyhört samspel med barn/elever både enskilt och i grupp - behärska ett berättande och förklarande framställningssätt. - ta aktiv del i arbetslagets löpande arbete - tillvarata de möjligheter som erbjuds för att tillägna sig kunskap om verksamhetens olika delar - visa social kompetens i mötet med personal och föräldrar.
Nivå 3 Tillämpar ett konsekvent ledarskap genom att	<ul style="list-style-type: none"> - organisera sitt arbete på ett genomtänkt sätt och överblicka konsekvenserna - inse hur personliga värderingar kommer till uttryck i ledarskapet - vara flexibel och kunna hantera oförutsedda händelser - ge barn/elever möjlighet att reflektera över sitt lärande - samverka med barn/elever och föräldrar samt reflektera över vad som sker i detta samspel. 	<ul style="list-style-type: none"> - målmedvetet arbeta med att skapa ett öppet och förtroendefullt klimat i gruppen/klassen där alla barn/elever utvecklas, blir bekräftade och känner sig trygga - ha strategier för hur styrdokumentens värderingar kan komma till uttryck i egen verksamhet - reagera konstruktivt på kränkningar. 	<ul style="list-style-type: none"> - på ett inknäppande sätt kommunicera med såväl hela barngrupper/klasser som enskilda barn/elever - samverka med kollegor och föräldrar - formulera sig så att det främjar alla barns/elevs förståelse och lärande - behärska och använda olika kommunikativa färdigheter (t ex kroppsspråk, drama, musik, bilder) - vara lyhörd och kunna byta perspektiv - utveckla lärandemiljöer som på ett demokratiskt sätt stimulerar barns/elevs lärande/utveckling.
Nivå 4 Utvecklar sitt ledarskap i samspel med barn/elever och kollegor genom att	<ul style="list-style-type: none"> - visa tilltro till vad han/hon kan utföra tillsammans med andra - fungera som arbetsledare för och samarbetspartner till såväl barn/elever som vuxna (i arbetslaget) - se barns/elevs och föräldrars delaktighet som en tillgång i verksamhetens löpande arbete - uppmuntra barn/elever och föräldrar att reflektera över verksamheten i förskolan/skolan. 	<ul style="list-style-type: none"> - aktivt arbeta med samt utveckla och utvärdera värdegrundsfrågor - uppmuntra pluralistiska samtal om värdegrunden inom ramen för demokratiska principer - se mönster i konfliktsituationer, vara uppmärksam på maktstrukturer och försöka hitta hållbara lösningar. 	<ul style="list-style-type: none"> - planera och samarbeta ämnesövergripande och även söka kontakter och samarbete utanför skolans ram - anta kommunikativa utmaningar - visa intresse för läraruppdraget i en decentraliserad förskola/skola och delta i en debatt som kan leda till en konkret skolutveckling.

Hur förhåller sig professionsutvecklingen och kursplanernas krav till varandra?

Utvecklingen av kompetens och förmågor i ett yrke sker stegvis. Utvecklingen sker genom att du bygger på tidigare erfarenheter och drar lärdom av nya och på så vis successivt kan utveckla din yrkeskompetens, dina förmågor.

Det är ingen utveckling som sker lineärt. Olika förmågor utvecklas i olika takt bl.a. beroende av den praktiska situationens utformning och av de erfarenheter och insikter du tillägnar sig. Utvecklingen kan snarare beskrivas som en cirkulär eller spiralformig process.

Samtidigt måste det finnas en progression i de krav som ställs under utbildningen så att kraven ökar ju längre du har kommit i din utbildning. Det representerar ett lineärt sätt att tänka. Det är frågan om en summativ bedömning av de krav som ställs inom kursens ram.

Kurserna ska vara examinerbara, vilket kräver en tydlig beskrivning av förväntade studieresultat. Det är varken möjligt eller nödvändigt att göra en bedömning av din hela professionsutveckling i anslutning till varje genomgången kurs. Det ska dock ingå förväntade studieresultat och bedömningskriterier för VFU i alla kurser, men det krävs inte att dessa ska spegla hela professionsutvecklingen. Det ska dock kunna ske vid ett antal tillfällen under utbildningen, se s 21f om trepartssamtal.

Hur går bedömningen av VFU till?

En bedömning i ett utbildningssammanhang bör vara en bedömning *av* och *för* lärande och utveckling. Bedömningen bör därför inte enbart vara summativ utan även formativ. Den summativa bedömningen är tillbakablickande och sammanfattande och används för att kontrollera att du uppnått förväntade studieresultat. Den brukar äga rum i slutet av en kurs och fungerar som underlag för betyg. Den formativa bedömningen tar sikte på din hela utveckling och talar inte bara om hur långt du har kommit i din utveckling i ett visst avseende. Den uppmärksammar framsteg och visar på vad du kan göra för att gå vidare.

Modellen för VFU-bedömning involverar både formativ och summativ bedömning.

Bedömning av VFU enligt nedanstående beskrivning avser de längre VFU-perioderna: inom profilmrådet, i inriktningskurser samt i specialiseringar där VFU ingår.

Vid kursens inledning

Såväl forskning som beprövad erfarenhet visar att ett tydliggörande av *förväntade studieresultat* och *bedömningskriterier* medverkar till att studenterna medvetet utvecklar sina kompetenser. I samband med kursens inledning bör kursläraren därför gå igenom, förklara och diskutera förväntade studieresultat och bedömningskriterier för kursen, som också omfattar VFU. Se också nedan angående den skriftliga VFU-rapporten.

Kursläraren introducerar och aktualiserar *professionsutvecklingsmatrisen* och tanken med matrisen som ett utvecklingsinstrument. Relationen matris och förväntade studieresultat diskuteras liksom olika syften med bedömning. Studenterna måste få möjlighet att diskutera och fördjupa sig i matrisen.

Förmågan att *reflektera* är central. Begreppet reflektion återfinns i förväntade studieresultat, bedömningskriterier och i professionsutvecklingsmatrisen.

Reflektion handlar om att lära av erfarenhet. ”Reflektion är påtagligt målinriktad, att den genomförs med någon form av systematik och struktur där syftet är att distansera sig från gamla tankemönster och att utveckla nya samt att söka lösningar på frågeställningar”⁴.

Reflektionsbegreppets innebörd bör diskuteras och tydliggöras. Vad är reflektion? Hur gör man när man reflekterar? Hur reflekterar man genom inre dialog, genom samtal och genom skrivande? Vilken är skillnaden mellan självreflektion och kollegial reflektion?

Dina förväntningar och mål

Förutom betydelsen av tydliggörande av förväntade studieresultat och bedömningskriterier för din utveckling under VFU är dina egna förväntningar och personliga mål av stor betydelse och en viktig utgångspunkt för en VFU-period. Tydliggörandet av dina egna föreställningar om läraruppdraget och de kompetenser som därmed framstår som viktiga är en förutsättning och naturlig utgångspunkt för att fortsatt utveckling av yrkesförmågorna ska kunna ske. Med stöd av professionsutvecklingsmatrisen skriver du dina personliga förväntningar och mål för den kommande VFU-perioden, en individuell utvecklingsplan.

Före VFU-perioden

Handlingsplan för VFU

Du ska kontakta sin partnerskola för att senast två veckor före VFU-perioden göra besök och tillsammans med den lokala lärarutbildaren planera VFU.

Till besöket ska du ha med dig ett underlag för planeringen innehållande

⁴ Emsheimer m.fl. (2005). *Den svår fångade reflektionen*. Lund: Studentlitteratur. ISBN 91-44-03700-7

kursens förväntade studieresultat, dina personliga mål och förväntningar samt en presentation av dig själv till den lokala lärarutbildaren. Se förslag på utformning i *bilaga 4*.

För att skapa en grund för gott samarbete bör den lokala lärarutbildaren och du tydliggöra sina respektive förutsättningar, förväntningar och krav på varandra.

VFU ska utformas så att du får möjlighet att förvärva och utveckla de förmågor som anges i kursens förväntade studieresultat, dina personliga mål och med beaktande av den pågående verksamhetens mål och möjligheter. Den lokala lärarutbildaren i samverkan med dig ska ha ett reellt inflytande över hur VFU kan genomföras. Avsikten är att du ska förvärva och utveckla aktuella förmågor och lära dig viktigt innehåll i kursen genom att undervisa och delta i förskolans/skolans pågående verksamhet. Du ska arbeta med det som sker där.

En skriftlig plan för VFU-periodens innehåll och utformning formuleras/upprättas. Handlingsplanen/planeringen blir tydligare och underlättar kommunikationen mellan dig och lokal/a lärarutbildare om den är skriftlig. Den ger då möjlighet till återkoppling.

I planen kan, efter samtal mellan dig och lokal lärarutbildare, ingå syftet med handledningen och när och hur den ska ske.

Under VFU-perioden

Handledningssamtal

Under VFU-perioden äger handledningssamtal rum med formativt syfte. Professionsutvecklingsmatrisen, som legat till grund för utformningen av de förväntade studieresultaten, utgör ett stöd vid handledningssamtalen.

Reflektion och samtal bidrar till en handledd bearbetning av dina erfarenheter av arbetet i verksamheten. Din kompetens utvecklas med tyngdpunkt i konkreta situationer som under handledningen problematiseras, belyses och analyseras ur olika perspektiv. Handledningen ska medverka till att du medvetet och systematiskt utvecklar din analys- och reflektionsförmåga, vilket är en förutsättning för ökad medvetenhet och förmåga till utveckling. Intentionen bör vara att göra handledningssituationen tydlig som lärsituation. Det kan bidra till att dina perspektiv på dig själv vidgas, att du lär dig att se dig själv och reflektera över varför du reagerar och gör som du gör och varifrån de föreställningar, tankar och idéer kommer som styr ditt eget handlande. Under handledning kan du, utifrån reflektion över gjorda erfarenheter, vidga och fördjupa dina kunskaper och föreställningar om vad som styr den egna verksamheten, vad kunskap är och hur den bildas, yrkesuppdraget och skolans roll i samhället.

Handledningssamtalen och de insikter de leder fram till kan med fördel dokumenteras. Dokumentation av ditt lärande och din utveckling på olika sätt

kan medverka till att göra dig medveten om din egen kunskaps- och utvecklingsprocess.

Självvärdering

Du skriver en självvärdering utifrån dina individuella mål och kursens förväntade studieresultat. Självvärderingen ska knytas till konkreta situationer. Självvärdering kan stimulera till självreflektion och bidra till att tydliggöra ditt eget ansvar för din utbildning. Den är också en viktig förberedelse inför ett trepartssamtal med lokal lärarutbildare och universitetslärare. Självvärderingen utgör ett av underlagen vid detta samtal.

Trepartssamtal

Att bedöma utvecklingen av din yrkesförmåga kräver ett underlag relaterat till förväntade studieresultat i separata kurser. Sådana bedömningar låter sig sällan göras i enkla formulär. En förutsättning för att en meningsfull och relevant bedömning ska kunna komma till stånd är att en öppen dialog är en del i bedömningen. Dina egna tankar och ställningstaganden ska stämmas av mot de förväntade studieresultat kursen omfattar och mot iakttagbara resultat som kan göras i verksamheten.

Av rättssäkerhetsskäl görs bedömningen av flera kompetenta bedömare i dialog med varandra och dig. Bedömning av VFU görs därför i dialog mellan inblandade lärare på fältet, vid universitetet och med studenten.

Kunskapen om de speciella faktorer som påverkar inlärningsresultatet, d.v.s. utvecklande av dina förmågor, är en viktig förutsättning. Dina förväntade studieresultat påverkas av faktorer som din egen vision om ditt arbete, didaktisk teori som ingår i studiekursen, situationen i den specifika barn- eller elevgruppen (t.ex. storlek och ålder på grupp/klass, mångkulturalitet, socio-ekonomiska förhållanden), kommunikationen mellan dig och lokal lärarutbildare, samverkan med övriga lärare m.m. Den praktiska situationens utformning och rambetingelserna för denna påverkar vilka förmågor du har möjlighet att förvärva och utveckla. Det handlar om hur du kan hantera det för sammanhanget specifika.

Vid trepartssamtal ska därför en universitetslärare, som medverkar i den aktuella kursen möta dig i den lokala verksamhetsmiljön. En lokal lärarutbildare som samverkar med dig under den aktuella VFU-perioden och som ska avge ett skriftligt VFU-utlåtande ska medverka i reflekterande trepartssamtal med dig och universitetsläraren.

Förutom trepartssamtalets betydelse av rättssäkerhetsskäl bör dess betydelse för

din kunskapsutveckling framhållas. Enligt Vygotsky⁵ utgör interaktionen med mer kompetenta personer den drivande kraften i individens kunskapsutveckling. Reflekterande samtal mellan dig, lokal lärarutbildare och universitetslärare bör kunna gynna din kunskapsutveckling.

Den naturliga utgångspunkten för trepartssamtalet utgörs av din självvärdering. Samtalet bör ha prägel av ett utvecklingssamtal med såväl summativ som formativ inriktning. Under samtalet behandlas de förväntade studieresultaten som fastställts i kursplanen för VFU och en helhetsbild av din professionsutveckling kan formuleras med stöd av professionsutvecklingsmatrisen.

De återkommande trepartssamtalen ska medverka till att skapa kontinuitet och progression i din professionsutveckling.

I bedömningsmodellen ingår tre samtal för lärarprogram med två inriktningar, där två av samtalen genomförs inom profilområdet och det tredje inom den andra inriktningen.

I bedömningsmodellen ingår två samtal för Kompletterande pedagogisk utbildning (KPU) och för Kombinationsprogrammet för lärarexamen och masterexamen samt för lärarprogram med enbart en inriktning.

Skriftlig VFU-rapport

Se nedan under rubriken ”Examination” om VFU-rapportens funktion.

De kursansvariga institutionerna svarar för utformningen av VFU-rapporten. Se del II.

VFU-rapporterna för de olika VFU-perioderna läggs ut digitalt på kursansvarig institutions hemsida.

VFU-rapporten hanteras enligt följande:

Vid kursens inledning

I samband med kursens inledning delas VFU-rapporten ut till studenterna. Uppgifterna om student, kurslärare och profilområdeslärare fylls i.

Före VFU-perioden

Du tar med dig VFU-rapporten till mötet med lokal lärarutbildare för planering av VFU. VFU-rapportens första sida kompletteras med uppgifterna om lokal lärarutbildare.

En kopia av VFU-rapportens första sida lämnas till kursläraren och

⁵ Vygotsky (1978). *Mind in Society: The Development of Higher Psychological Process*. Cambridge, MA: Harvard University Press

profilområdesläraren för att underlätta kontakten med den lokala lärarutbildaren.

Efter VFU-perioden

Den lokala lärarutbildaren gör ett skriftligt utlåtande i VFU-rapporten. Underlag för det skriftliga utlåtandet utgörs av kursens förväntade studieresultat för VFU, bedömningskriterierna, professionsutvecklingsmatrisen, din självvärdering och trepartssamtalet.

VFU-rapporten skickas till kursläraren och du erhåller en kopia. Den utgör en utgångspunkt för din fortsatta utveckling under kommande VFU och kan också vara ett underlag i basgruppsarbetet.

VFU-rapporten utgör underlag vid examinationen av den kurs som innehåller VFU.

Hur examineras VFU?

VFU utgör inga egna kurser i utbildningen utan ingår som delar av kurser. För varje kurs där VFU ingår finns det en universitetslärare som huvudansvarig examinator. Det är hela kursen som examineras. Det är alltså ingen särskild examination av VFU. För examination av kurs där VFU ingår krävs att studenternas VFU-arbete bedömts av lokal lärarutbildare (examinerad lärare). Godkänd och fullgjord VFU krävs för godkänt betyg på den kurs där VFU ingår.

VFU bedöms med tvågradig skala läsåret 2009/2010.

För kurser som innehåller VFU finns det en obligatorisk VFU-rapport. I den ska lokal lärarutbildare ge underlag för bedömning av studenten.

Lärarutbildningsnämnden beslutade i december 2008:

”Det skriftliga omdöme som den lokala lärarutbildaren ger i VFU-rapporten utgör underlag vid examinationen av den kurs som innehåller VFU. Vid underkännande ska examinator/kursansvarig lärare, efter samråd med kursläraren, skriftligen meddela studenten vad hon eller han måste utveckla för att få godkänd VFU samt upplysa studenten om vad som gäller för omexamination (se kursplan och HF 6 kap. 21 §). Det skriftliga meddelandet diarieförs och tillställs kurslärare, lokal lärarutbildare, profilområdeslärare och regionsamordnare.”

Förutom de kvalitativa krav som ställs på VFU så kräver utbildningsplanen även att VFU är fullgjord för att bli godkänd. ”Närvaro under VFU är obligatorisk” och en förutsättning för examination av kursen. Inga generella regler om tillåten frånvaro kan utfärdas. Varje student ska bedömas individuellt. Student som varit frånvarande enstaka dagar kan i samråd med kurslärare och partnerskola

genomföra dessa vid annan tidpunkt under aktuell termin om det inte inkräktar på den universitetsförlagda tiden. Sammanhängande perioder ska genomföras på utlagd VFU-tid och får inte delas upp. Frånvaro utöver enstaka dagar innebär därmed att student blir underkänd på aktuell VFU-period.

Antalet provtillfällen för VFU är begränsat till två. Vid omexamination görs hela VFU-delen i kursen om.

Handläggningsrutiner vid risk för underkännande av VFU

Uppstår tveksamhet om dina möjligheter att med godkänt resultat fullfölja VFU-delen i en kurs gäller följande:

Den lokala lärarutbildaren vid den skola där du genomför din VFU vidtalar dig för samtal om situationen och kontaktar därefter kursläraren vid Stockholms universitet.

Alternativt kan kursläraren ta kontakt med den lokala lärarutbildaren för att initiera samtal. Kursläraren kallar dig och den lokala lärarutbildaren till samtal.

Under samtalet ska behovet av stödinsatser identifieras och fastställas i syfte att skapa förutsättningar för dig att klara kursens krav. Kursläraren ansvarar för att en skriftlig sammanfattning görs av samtalet samt att du genom sitt undertecknande bekräftar att du har tagit del av denna sammanfattning.

Den skriftliga sammanfattningen diarieförs av kursansvarig institution och tillställs studenten, lokal lärarutbildare, examinator/kursansvarig lärarutbildare, profilmrådeslärare samt regionsamordnaren vid RUC.

Var gör du VFU?

VFU är förlagd till ett s.k. partnerområde, PO, inom Storstockholm som du är placerad i under din utbildningstid. Ett PO kan bestå av en kommun, kommundel eller stadsdel eller stadsdelar i samverkan. Universitetet har slutit avtal med ett de flesta av kommunerna i Stockholms län. Utanför dessa områden placeras inga studenter och du får inte själv ordna en skolplacering.

I partnerområdet ingår alla skolformer – från förskola till gymnasieskola eller vuxenutbildning. Du skaffar dig också kunskap om hur kommunen alternativt stadsdelen i övrigt tar hand om sina barn och ungdomar. Det kan vara via kontakter med socialtjänst, barnavårdscentral, polis, föreningsliv och näringsliv.

Genom att vara knuten till ett partnerområde under utbildningen får du möjlighet att över tid följa utvecklingen hos enskilda barn och unga, en grupp,

klass, personalen och själva verksamheten. Du kan få en allsidig bild av en skola och dess verksamhet samt utveckla kunskap om de sammanhang där skolan verkar.

Placering i partnerområde

Det finns ett webbaserat system för placering i partnerområde. Systemet gör det möjligt för dig som är *nyantagen student inom lärarprogrammet 210-330 hp*, att önska partnerområden, där du vill genomföra VFU under din utbildningstid.

Önska partnerområde gör du under en vecka i samband med terminsstart genom att gå in via *Min VFU* som du når via www.su.se/lararutbildningar under fliken *Student*. Du loggar in där med ditt användarnamn och lösenord. Information om hur du aktiverar ditt universitetskonto hittar du på www.it.su.se/studentsupport.

Du önskar fem olika partnerområden och bestämmer själv prioriteringsordningen. En slumpgenerator avgör i vilket av de önskade partnerområdena som du blir placerad. Information om vilket partnerområde du fått publiceras på *Min VFU*. Om du inte lämnar några önskemål under angiven vecka, kommer du att bli placerad i ett partnerområde där det finns lediga platser kvar.

Du som är antagen till *kompletterande pedagogisk utbildning (KPU)*, *kombinationsutbildningen mot lärarexamen och masterexamen (KOMB)* eller *till senare delen av långa lärarprogrammet* blir placerad av VFU-sekretariatet. Anledningen är att utbildningsgången dels kräver en snabbare handläggning i samband med terminsstart, dels ofta innebär en placering för tvåämneskombination.

Placering inom partnerområdet

Placering inom partnerområdet görs av VFU-samordnaren /ansvarig, eventuellt i samarbete med företrädare för universitetet. Du ska ha en placering som stämmer överens med kursplanen för inriktningsstudierna/studiegången i profilområdet. Du som läser mot grundskolans senare år och gymnasiet ska enligt beslut garanteras att få VFU inom gymnasieskolan i minst en av inriktningarna.

Vad gäller angående registerutdrag inför VFU?

Riksdagen har beslutat att lärarstudenter som genomför VFU ska genomgå registerkontroll. Denna kontroll görs för att öka barns och ungdomars skydd och minimera riskerna för att de utsätts för kränkningar av personer som arbetar inom förskoleverksamhet, skola och skolbarnsomsorg.

Du måste så snart som möjligt ordna ett registerutdrag hos polismyndigheten.

Ansökningsblankett finns på Polisens webbplats, www.polisen.se. Det tar 2-3 veckor att få hem det. Utdraget ska du överlämna till rektor (eller motsvarande) för den verksamhet där du ska genomföra din VFU. Det är rektorn i verksamheten som avgör om du kan tas emot, inte universitetet. Lämnar du inte in ett registerutdrag kan du inte genomföra VFU.

Observera att denna lag inte omfattar gymnasieskolan. Dock finns i lärarprogrammen endast tre ämnen som enbart avser gymnasieskolan, företagsekonomi, psykologi och media. Övriga utbildningsgångar mot äldre åldrar ger en examen för såväl grundskolans senare år som gymnasiet.

Vad gäller angående sekretess?

Sekretess innebär ett förbud att röja uppgifter och är en inskränkning i den svenska offentlighetsprincipen. De känsliga uppgifter som skolpersonal tar del av i sitt elevvårdande arbete skyddas sedan 1981 av bestämmelser i sekretesslagen (SkrL).

När du gör VFU har du tystnadsplikt. Tystnadsplikten gäller hela livet och måste särskilt iakttas t.ex. vid resa till och från skolan i partnerområdet, vid samtal i det egna hemmet och vid återkomsten till universitetet. När du har uppföljning efter VFU och delger andra dina erfarenheter, ska uppgifterna avidentifieras så att ingen kan peka ut barnet eller dennes nära anhöriga. Straffet för brott mot tystnadsplikten är dagsböter eller fängelse i högst ett år, ofta kombinerat med skadestånd.

Du får i början av utbildningen information om bestämmelserna i sekretesslagen. Under VFU kan partnerområdet begära att du ska underteckna en sekretessförbindelse.

Får du vikariera under VFU?

Ett vikariat innebär att du ensam är ansvarig för eleverna och undervisningen eller den pedagogiska verksamheten i barngruppen. Du kan inte göra din VFU i kurs och samtidigt vikariera.

Får du göra VFU utomlands?

Kursansvarig lärare avgör om du kan förlägga VFU utomlands. Meddela alltid VFU-sekretariatet på RUC i god tid inför eventuella utlandsstudier.

Hur är VFU organiserad?

Hemvistinstitution

Du har som student på Lärarprogrammet din hemvist vid en av de utbildningsvetenskapliga institutionerna:

utbildningsvetenskap med inriktning mot matematikämnets och naturvetenskapsämnenas didaktik, MND

utbildningsvetenskap med inriktning mot humaniora och samhällsvetenskap, UHS

utbildningsvetenskap med inriktning mot språk och språkutveckling, USOS

utbildningsvetenskap med inriktning mot tekniska, estetiska och praktiska kunskapstraditioner, UTEP

institutionen för didaktik och pedagogiskt arbete, DoPA.

Du tillhör den utbildningsvetenskapliga institution som har störst anknytning till din valda studiegång. Till din hemvistinstitution vänder du dig med frågor om:

- Antagning och reservantagning
- Byte av studiegång
- Studieuppehåll
- Återupptagande av studier
- Avbrott på program
- Studievägledning
- Tillgodoräknande
- Byte av studieort

Tillhörigheten till en hemvistinstitution påverkar inte innehållet eller utformningen av din utbildning och examen. Du kan således läsa kurser som ges av andra institutioner.

Lednings- och utvecklingsgrupp, LUG

Universitetet och kommunerna har ett gemensamt ansvar för VFU. I varje partnerområde finns en lokal lednings- och utvecklingsgrupp, LUG. Den ansvarar för att VFU utformas enligt utbildningens intentioner. Den deltar också i skolutveckling, planerar gemensamma aktiviteter, informerar om

lärarutbildningen och gör uppföljningar. Från universitetets sida finns regionsamordnare på Regionalt utvecklingscentrum, RUC, och profilmrådeslärare knutna till RUC men med tjänst på de utbildningsvetenskapliga institutionerna. Dessa utgör en kontaktyta mellan skolvärlden/kommunerna och institutionerna vid Stockholms universitet vad gäller VFU-frågor, praxisnära examensarbeten och forskning i samverkan mellan kommuner och universitet. En förteckning över företrädarna i partnerområdenas lednings- och utvecklingsgrupper finns på universitetets webbplats, www.su.se/lararutbildningar.

Regioner

Partnerområdena är indelade i fem geografiska regioner inom Stockholms län:

- Region nordväst - Järfälla, Sollentuna, Solna, Sundbyberg, Upplands-Bro, Upplands-Väsby
- Region nordost - Danderyd, Lidingö, Norrtälje, Täby, Vallentuna, Vaxholm, Österåker
- Region sydväst - Botkyrka – Tumba, Botkyrka – Botvid, Botkyrka, Tullinge, Huddinge, Ekerö, Nykvarn, Salem, Södertälje östra, Södertälje västra
- Region sydost - Haninge, Nacka, Nynäshamn, Tyresö, Värmdö
- Region Stockholm - Rinkeby-Kista, Spånga-Tensta, Bromma, Hässelby-Vällingby, Kungsholmen, Norrmalm, Östermalm, Södermalm, Enskede-Årsta-Vantör, Skarpnäck, Farsta, Älvsjö, Hägersten-Liljeholmen, Skärholmen.

Regionsamordnare

I varje region finns en hel tjänst som regionsamordnare, förutom i Stockholm som har två tjänster. Regionsamordnaren ska fungera som allmän kontaktperson och ingång till universitetet för regionens partnerområden och företräda det i lokala LUG. Tillsammans med profilmrådeslärarna ska de dessutom samverka med kommunerna kring VFU, praxisnära examensarbeten, kompetensutveckling samt praxisnära forskning.

Profilmrådeslärare

Profilmrådeslärarna har ett uppdrag från RUC men sin tjänst vid en utbildningsvetenskaplig institution. Deras uppdrag är bl.a. att stödja de studenter som har sin VFU inom regionen och som läser den berörda profilen inom lärarprogrammet. Profilmrådeslärarna finns förtecknade efter såväl profilmråde som region på hemsidan, www.su.se/lararutbildningar under *VFU-information*.

VFU-sekretariatet

VFU-sekretariatet tillhör RUC och arbetar bl.a. med att ge studenterna partnerområdesplaceringar och VFU-portalen.

Telefon 08-1207 6770

Telefontid: månd – torsd kl 10-12.

Vad gäller om du tänker ta studieuppehåll?

Det är viktigt att du i god tid meddelar din hemvistinstitution om du tänker ta studieuppehåll. Det är också viktigt att du meddelar studieuppehållet till arbetslaget eller annan kontaktperson på den skola där du gör din VFU. Då genomförs inget planerings- och förberedelsearbete i onödan ute på din skola och arvode betalas heller inte ut till ditt partnerområde under den tid du har uppehåll.

Vad gäller om du tänker avbryta din utbildning?

Om du av någon anledning väljer att avbryta din utbildning, ska du meddela din hemvistinstitution så snabbt som möjligt. Då kommer även ditt partnerområde att få information om att du inte behöver någon skolplacering längre.

Förkortningar

AUO	Det allmänna utbildningsområdet, som enligt examensordningen ska omfatta 90 hp. Minst 15 hp ska vara verksamhetsförlagda. Kurserna är obligatoriska. Tillsammans ska kurserna ge den grundkunskap som krävs för alla lärarkategorier i det kommande yrkesutövandet.
BUV	Institutionen för barn- och ungdomsvetenskap
CL	Utbildning om 300 hp som leder till dubbelexamen – civilingenjörsexamen vid Kungliga Tekniska Högskolan och lärarexamen vid Stockholms universitet.
DOPA	Institutionen för didaktik och pedagogiskt arbete
GIH	Gymnastik- och idrottshögskolan
Hp	Högskolepoäng. Heltidsstudier under en vecka motsvarar 1,5 hp.
KF	Konstfack
KMH	Kungliga Musikhögskolan
KOMB	Kombinationsutbildning om minst 270 hp som leder till en dubbelexamen – magisterexamen och lärarexamen vid Stockholms universitet.
KPU	Kompletterande pedagogisk utbildning, 90 hp, som leder till lärarexamen.
KSL	Kommunförbundet Stockholms Län
KTH	Kungliga Tekniska Högskolan
LUG	Lednings- och utvecklingsgrupp i partnerområdet
LUN	Lärarytbildningsnämnden vid Stockholms universitet
LADOK	Studiedokumentationssystem
MND	Institutionen för matematikämnets och naturvetenskapsämnenas didaktik
PO	Partnerområde. Ett partnerområde är en kommun, kommundel eller stadsdel som studenten är knuten till under sin studietid. För

närvarande finns drygt 40 partnerområden knutna till Stockholms universitet.

RUC	Regionalt utvecklingscentrum
SYV	Studie- och yrkesvägledarprogrammet
UHS	Institutionen för utbildningsvetenskap med inriktning mot humaniora och samhällsvetenskap
UPC	Universitetspedagogiskt centrum. UPC har i uppdrag att stödja och utveckla universitetspedagogiken vid Stockholms universitet
USOS	Institutionen för utbildningsvetenskap med inriktning mot språk och språkutveckling
UTEP	Institutionen för utbildningsvetenskap med inriktning mot tekniska, estetiska och praktiska kunskapstraditioner
VFU	Den verksamhetsförlagda delen av utbildningen.

Bilagor till del I

Bilaga 1 Profilmråden

Ur protokoll från Lärarutbildningsnämnden, LUN, den 6 februari 2008:

”För att inom lärarprogrammet få till stånd en tydlig koppling mellan det allmänna utbildningsområdet och inriktningsområdet och dessutom åstadkomma en tydligare progression inom utbildningen kommer lärarprogrammet från och med hösten 2008 i huvudsak att utformas som profilmråden med tillhörande studiegångar.

Ett profilmråde inom lärarprogrammet består av ett antal studiegångar och kurser som har en innehållslig gemenskap. Inom profilmrådet finns kurser för olika ålderskategorier och pedagogiska verksamheter, men också kurser som kan vara gemensamma för alla studentkategorier inom profilmrådet.

En studiegång består av ett block av kurser med en tydlig innehållslig och yrkesmässig progression. Studiegången byggs upp av en inriktning (60 hp), en specialisering (30 hp) och 30 hp från det allmänna utbildningsområdet. Genom detta skapas förutsättningar för en integration mellan ämnesfrågor, lärandefrågor och verksamhetsförlagd utbildning.”

De olika profilmrådena är:

- Förskoledidaktik
- Fritidspedagogik och lärande
- Naturvetenskap och lärande
- Matematik och lärande
- Samhälle, kultur och lärande
- Svenska, språkutveckling och lärande
- Moderna språk och lärande
- Idrott, fritid och lärande
- Estetiska och tekniska läroprocesser

Bilaga 2 Examensordningens mål för Lärarexamen fr.o.m. antagning ht 2007 (utöver de allmänna målen i 1 kap. 9§ i högskolelagen)

För lärarexamen skall studenten visa sådan kunskap och förmåga som krävs för att förverkliga förskolans, fritidshemmets, förskoleklassens, skolans eller vuxenutbildningens mål samt för att medverka i utvecklingen av respektive verksamhet enligt gällande föreskrifter och riktlinjer.

Kunskap och förståelse

För lärarexamen ska studenten

- visa sådan kunskap i ämnen eller inom ämnesområden som krävs för den verksamhet som utbildningen avser, inbegripet kunskap om ämnets eller ämnesområdets vetenskapliga grund, och om relevanta metoder inom verksamheten samt visa insikt om aktuella forskningsfrågor,
- visa kunskap om lärande och undervisning,
- visa kunskap om läs- och skrivinläringens och matematikens betydelse för barns och elevers kunskapsutveckling, och
- visa kunskap om betydelsen av ett jämställdhetsperspektiv i den pedagogiska verksamheten och vid presentation av ämnesstoffet.

För undervisning och annan pedagogisk verksamhet i förskola, förskoleklass och grundskolans tidigare år skall studenten dessutom

- visa mycket god kunskap i läs- och skrivinläring och i grundläggande matematikinläring.

För undervisning i grundskolan och i gymnasieskolan skall studenten dessutom

- visa mycket god kunskap i att analysera och bedöma elevers kunskapsutveckling samt god kunskap i betygssättning.

Färdighet och förmåga

För lärarexamen skall studenten

- visa förmåga att omsätta kunskaper i ämnen eller inom ämnesområden och om lärande och undervisning som krävs för den verksamhet som utbildningen avser så att alla barn och elever lär och utvecklas,
- visa förmåga att förmedla och förankra samhällets och demokratins värdegrund,
- visa förmåga att förmedla, förankra och tillämpa gällande regelverk som syftar till att förebygga och motverka diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever,
- visa förmåga att självständigt och tillsammans med andra planera, genomföra, utvärdera och utveckla undervisning och annan pedagogisk verksamhet och delta i ledningen av denna,
- visa förmåga att analysera, bedöma, dokumentera och värdera elevers lärande

och utveckling i förhållande till verksamhetens mål samt informera och samarbeta med föräldrar och vårdnadshavare,

- visa förmåga att använda informationsteknik i den pedagogiska verksamheten och inse betydelsen av olika mediers roll för denna, och
- visa förmåga att kritiskt och självständigt tillvarata, systematisera och reflektera över både egna och andras erfarenheter och relevanta forskningsresultat för att därigenom bidra till utvecklingen av yrkesverksamheten och kunskapsutvecklingen inom ämnen eller ämnesområden.

För lärarexamen på avancerad nivå omfattande 240, 270, 300 eller 330 högskolepoäng skall studenten dessutom

- visa fördjupad förmåga att kritiskt och självständigt tillvarata, systematisera och reflektera över både egna och andras erfarenheter och relevanta forskningsresultat.

Värderingsförmåga och förhållningssätt

För examen skall studenten

- visa självkännedom och empatisk förmåga
- visa förmåga att i det pedagogiska arbetet göra bedömningar utifrån relevanta vetenskapliga, samhällliga och etiska aspekter med särskilt beaktande av de mänskliga rättigheterna,
- visa förmåga till ett professionellt förhållningssätt gentemot barn, elever och deras vårdnadshavare, och
- visa förmåga att identifiera sitt behov av ytterligare kunskap och utveckla sin kompetens i det pedagogiska arbetet.

Självständigt arbete (examensarbete)

För lärarexamen om 180 högskolepoäng och 210 högskolepoäng skall studenten inom ramen för kursfordringarna ha fullgjort ett självständigt arbete (examensarbete) om minst 15 högskolepoäng.

För lärarexamen om 240, 270, 300 och 330 högskolepoäng skall studenten inom ramen för kursfordringarna ha fullgjort ett självständigt arbete (examensarbete) om minst 30 högskolepoäng eller två sådana arbeten om vardera minst 15 högskolepoäng.

Övrigt

Av examensbeviset skall det framgå vilka inriktningar och specialiseringar som studenten har fullgjort och för vilken undervisning eller verksamhet utbildningen är avsedd.

För lärarexamen skall också de precisa krav gälla som varje högskola själv bestämmer inom ramen för kraven i denna examensordning.

(Svensk författningssamling, SFS 2007:129)

Bilaga 3 Från nybörjare till professionell. Utvecklingsmatris

Generell nivåbeskrivning	Från nybörjare till professionell Progression mot en analys- och reflektionsförmåga byggd på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet			
	Förmåga att reflektera över	sina personliga erfarenheter (erfarenhetsbaserade argument)	andras systematiserade erfarenheter (teoribaserade argument)	sina personliga värderingar (etiska argument)
<i>Har allmänna kunskaper om läraruppdraget och ett sökande och iakttagande förhållningssätt.</i>	Nivå 1 Relaterar sin syn på lärarrollen genom att	<ul style="list-style-type: none"> - använda gjorda erfarenheter i nya situationer. - inse lärandemjöers betydelse 	<ul style="list-style-type: none"> - kunna redogöra för teorier om lärande. 	<ul style="list-style-type: none"> - uttrycka hur egna värderingar synliggörs i lärarrollen - inse att lärare kan betona olika värderingar.
<i>Har kunskap om läraruppdraget, uppmärksammar, analyserar, prövar/omprövar och söker sig aktivt fram i sin praktik.</i>	Nivå 2 Utformar en undervisning på vetenskaplig grund och gjorda erfarenheter genom att	<ul style="list-style-type: none"> - ställa frågan varför det blev som det blev och försöka finna mönster i sin undervisning/verksamhet. 	<ul style="list-style-type: none"> - reflektera över och jämföra sin egen undervisning/verksamhet utifrån olika lärandeteorier. 	<ul style="list-style-type: none"> - se relationer mellan den egna undervisningen/verksamheten och egna värderingar - relatera egna värderingar till värden som finns i styrdokument.
<i>Kan formulera läraruppdraget och kan omsätta sin lärarkunskap i handling, kritiskt granska sitt agerande och dra slutsatser.</i>	Nivå 3 Uttrycker sin undervisning/verksamhet utifrån en vetenskaplig grund och gjorda erfarenheter genom att	<ul style="list-style-type: none"> - förklara och motivera sitt handlande mot bakgrund av gjorda erfarenheter - vara beredd att pröva och kritiskt granska alternativa tillvägagångssätt i sin fortsatta utveckling. 	<ul style="list-style-type: none"> - förklara och motivera sina valda ståndpunkter med hjälp av andras systematiserade erfarenheter - utveckla ett professionellt språk för att beskriva sin undervisning/verksamhet. 	<ul style="list-style-type: none"> - motivera egna värderingar och hur de tar sig uttryck i den egna verksamheten.
<i>Problematiserar och tolkar läraruppdraget, söker nya infallsvinklar för sin undervisning/verksamhet och utvecklar målmedvetna, långsiktiga strategier. Ser sin del och sitt ansvar i något större och medverkar till gemensam utveckling av verksamheten.</i>	Nivå 4 Tar utgångspunkt i vetenskapliga perspektiv och gjorda erfarenheter för att driva såväl egen som gemensam utveckling av verksamheten genom att	<ul style="list-style-type: none"> - kommunicera sina gjorda erfarenheter och ta ett ansvar för att reflektera och utvecklas tillsammans med andra. 	<ul style="list-style-type: none"> - refererar till teorier om lärande och kunskapsutveckling i didaktiska samtal om verksamhetens utveckling. 	<ul style="list-style-type: none"> - diskutera och kritiskt granska de värderingar och teorier som ligger bakom gjorda val och effekter av val i gjord undervisning/verksamhet.

Förmåga att...	Från nybörjare till professionell Progression mot en didaktisk kompetens		
	använda och utveckla relevant ämnes- och ämnesdidaktisk kunskande	sätta upp relevanta mål och bedöma och värdera barns/-elevers lärande och utveckling	verka för en förskola/skola för alla med hjälp av olika lärandeteorier, innehåll, arbetsformer och arbets-sätt
Nivå 1 Reflekterar över didaktiska frågor genom att	<ul style="list-style-type: none"> - visa vilja/förmåga att fördjupa och bredda sitt ämnes- och ämnesdidaktiska kunskande - arbeta med stöd av lokal lärarutbildare eller givna modeller. 	<ul style="list-style-type: none"> - ha kunskap om vilka mål som styr verksamheten - söka och beskriva tecken på barns/elevens lärande - ge barn/elever konstruktiv respons på deras arbete - ta del av olika kriterier och reflektera över deras innebörd vid bedömning. 	<ul style="list-style-type: none"> - arbeta utifrån färdiga planeringar eller annat anvisat material - visa insikt om att barn/elever har olika förutsättningar.
Nivå 2 Prövar/-omprövar och diskuterar olika didaktiska val genom att	<ul style="list-style-type: none"> - utveckla relevant ämnes-kunskande för att genomföra verksamheten - strukturera och konkretisera sitt ämneskunskande så att det blir begripligt för barn/elever - visa förmåga till samspel och dialog med barn/elever. 	<ul style="list-style-type: none"> - visa förmåga att tolka styrdokumentens mål och koppla dem till den egna verksamheten - tillämpa de utvärderings- och bedömningskriterier som gäller för ämnet, kursen eller verksamheten - föreslå hur barn/elever kan förbättra arbetssätt och resultat - pröva kvalitativ metod för respons och bedömning. 	<ul style="list-style-type: none"> - planera och genomföra verksamhet utifrån egna tankar och idéer - tillämpa olika arbetsformer som främjar barnens/elevens lärande både individuellt och i grupp - intressera sig för och reflektera över barns/elevens olika sätt att lära och låta resultatet ligga till grund för fortsatta planeringsarbete - pröva och jämföra olika läromedel inklusive IKT.
Nivå 3 Motiverar och analyserar sina didaktiska val genom att	<ul style="list-style-type: none"> - visa förmåga att generalisera och se samband - välja innehåll och arbetssätt utifrån barns/elevens förutsättningar och behov - engagera barn/elever med hjälp av sitt ämnes- och ämnesdidaktiska kunskande - utveckla lärarrollen i relation till barns och elevens utveckling och lärande. 	<ul style="list-style-type: none"> - formulera och kommunicera relevanta mål och bedömningskriterier utifrån styrdokumentet så att barn/elever och föräldrar förstår - stimulera barn/elever att själva utvärdera och reflektera över resultat - använda kvalitativa metoder för respons och bedömning. 	<ul style="list-style-type: none"> - motivera, planera och leda undervisning/verksamhet med hänsyn till barns/elevens skiftande förmågor, intressen och behov samt med hänsyn till perspektiv som jämlikhet (klass, kön, etnicitet, sexualitet, funktionshinder) och hållbar utveckling - stimulera barn/elever att ta ansvar för och reflektera över sitt eget lärande - värdera och välja olika läromedel inklusive IKT.
Nivå 4 Bidrar med analyser och reflektioner i kollegiets didaktiska samtal genom att	<ul style="list-style-type: none"> - kontinuerligt fördjupa sitt ämnes- och ämnesdidaktiska kunskande - göra bedömningar och prioriteringar av verksamhetens innehåll och arbetssätt utifrån olika teoretiska perspektiv. 	<ul style="list-style-type: none"> - utifrån olika teoretiska perspektiv bidra till samtal om lokala mål för verksamheten - använda bedömning som redskap för att utveckla barns/-elevers lärande - använda utvärdering som redskap för att utveckla verksamheten. 	<ul style="list-style-type: none"> - utforma långsiktiga strategier för att få alla barn/elever att lära och utvecklas efter sina förutsättningar - identifiera och bidra till att lösa eventuella strukturella problem - utveckla funktionella läromedel inklusive IKT.

Från nybörjare till professionell Progression mot ett kommunikativt och demokratiskt ledarskap			
Förmåga att...	leda och verka för barns/- elevers inflytande	agera efter värdegrund och hantera konflikter	kommunicera och samverka
Nivå 1 Söker sin ledarroll genom att	<ul style="list-style-type: none"> - uppmärksamma skillnaden mellan att vara privat och personlig och mellan att vara elev, kompis, förälder och att vara lärare - leda en grupp barn/elever med planerat material - inse vikten av tydlighet och struktur - bilda sig en uppfattning om former för elevinflytande samt föräldrars delaktighet i förskolan/skolan. 	<ul style="list-style-type: none"> - sträva efter att visa alla barn/elever respekt - beakta grundläggande värderingar i styrdokumentet - reflektera över gränssättning i förskola/skola - uppmärksamma konfliktsituationer och reflektera över möjliga lösningar. 	<ul style="list-style-type: none"> - visa öppenhet för att etablera kontakt och föra dialog med barn/elever - visa engagemang och intresse för barn/elever och deras villkor och behov - uttrycka sig tydligt såväl muntligt som skriftligt i kommunikation med barn/elever - visa vilja till samarbete och dialog med verksamhetens personal.
Nivå 2 Prövar och utvecklar en egen ledarroll genom att	<ul style="list-style-type: none"> - reflektera över det egna ledarskapet och kan se sina starka respektive svaga sidor - eftersträva tydlighet och struktur i sitt ledarskap - visa ett empatiskt förhållningssätt - i dialog med barn/elever vara lyhörd för yttranden och stämningar i gruppen och ta hänsyn till detta i fortsatt arbete - ta del av olika former av föräldrasamverkan. 	<ul style="list-style-type: none"> - visa insikt om behovet av att ibland bemöta barn/elever olika för att uppnå likvärdighet - ge exempel på hur styrdokumentens värderingar kan komma till uttryck i egen verksamhet - sträva efter ett demokratiskt förhållningssätt i sitt agerande - att försöka hantera problem och konfliktsituationer. 	<ul style="list-style-type: none"> - sträva efter att se och bekräfta varje individ - leda resonerande samtal i lyhörd samspel med barn/elever både enskilt och i grupp - behärska ett berättande och förklarande framställningssätt. - ta aktiv del i arbetslagets löpande arbete - tillvarata de möjligheter som erbjuds för att tillägna sig kunskap om verksamhetens olika delar - visa social kompetens i mötet med personal och föräldrar.
Nivå 3 Tillämpar ett konsekvent ledarskap genom att	<ul style="list-style-type: none"> - organisera sitt arbete på ett genomtänkt sätt och överblicka konsekvenserna - inse hur personliga värderingar kommer till uttryck i ledarskapet - vara flexibel och kunna hantera oförutsedda händelser - ge barn/elever möjlighet att reflektera över sitt lärande - samverka med barn/elever och föräldrar samt reflektera över vad som sker i detta samspel. 	<ul style="list-style-type: none"> - målmedvetet arbeta med att skapa ett öppet och förtroendefullt klimat i gruppen/klassen där alla barn/elever utvecklas, blir bekräftade och känner sig trygga - ha strategier för hur styrdokumentens värderingar kan komma till uttryck i egen verksamhet - reagera konstruktivt på kränkningar. 	<ul style="list-style-type: none"> - på ett inkännande sätt kommunicera med såväl hela barngrupper/klasser som enskilda barn/elever - samverka med kollegor och föräldrar - formulera sig så att det främjar alla barns/elevers förståelse och lärande - behärska och använda olika kommunikativa färdigheter (t ex kroppsspråk, drama, musik, bilder) - vara lyhörd och kunna byta perspektiv - utveckla lärandemiljöer som på ett demokratiskt sätt stimulerar barns/elevers lärande/utveckling.
Nivå 4 Utvecklar sitt ledarskap i samspel med barn/elever och kollegor genom att	<ul style="list-style-type: none"> - visa tilltro till vad han/hon kan utföra tillsammans med andra - fungera som arbetsledare för och samarbetspartner till såväl barn/elever som vuxna (i arbetslaget) - se barns/elevers och föräldrars delaktighet som en tillgång i verksamhetens löpande arbete - uppmuntra barn/elever och föräldrar att reflektera över verksamheten i förskolan/skolan. 	<ul style="list-style-type: none"> - aktivt arbeta med samt utveckla och utvärdera värdegrundsfrågor - uppmuntra pluralistiska samtal om värdegrunden inom ramen för demokratiska principer - se mönster i konfliktsituationer, vara uppmärksam på maktstrukturer och försöka hitta hållbara lösningar. 	<ul style="list-style-type: none"> - planera och samarbeta ämnesövergripande och även söka kontakter och samarbete utanför skolans ram - anta kommunikativa utmaningar - visa intresse för läraruppdraget i en decentraliserad förskola/skola och delta i en debatt som kan leda till en konkret skolutveckling.

Bilaga 4 Förslag på innehåll i underlag från studenten till lokal lärarutbildare inför planeringen av kommande VFU

Till den lokala lärarutbildaren inför VFU-perioden

Skriv ett underlag till din lokala lärarutbildare för planering av den kommande VFU-perioden. Innehåll:

- en presentation av dig själv
- tidigare ledar/lärarerfarenhet
- dina förväntningar på VFU-perioden
vilka förmågor du vill utveckla under VFU-perioden
- vad du vill veta om barnen/eleverna, gruppen/grupperna/klassen/klasserna och om förskolan/skolan för att kunna förbereda VFU-arbetet

Lämna underlaget till den lokala lärarutbildaren vid den planering av VFU-perioden som ska ske senast två veckor innan VFU börjar.

Ge en kopia till din kurslärare/profilområdeslärare.